

se, 2 hasnyál és vese kombinált átültetés után – nagy volt a visszaesés. A helyzet javítása érdekében nagy erőfeszítéseket tesznek az élet végén nyújtott gondozás terén.

Romániában 2017-ben végezték az első tüdőtranszplantációt. Az első vesét 2004-ben ültették be, ezt megelőzően 2001-ben került sor az első csontvelő-átültetésre. Őt regionális központban, szerventerként zajlik a transzplantációs munka. Nemzeti donor regiszterüket 2014-ben hozták létre. Július 16-a a romániai donor nap – ennek mottója: „adj valakinek egy második esélyt”, „legyél donor, legyél hős”. A törvényi környezet megváltoztatása, az új regiszter kialakítása egyik céljuk, ez a megvalósítás (megvalósulás) közelébe jutott.

Szerbiában is elérhető lesz hamarosan a tüdőátültetés. Előkészületben a hasnyálmirigy-transzplantáció. 2018-ban 15 máj-, 10 szív-, 19 veseátültetésre került sor. Legnagyobb gondjuk a hosszú várólista (vesére 750, szívre 39, májra 40 beteg várakozik). A helyzet magyarázata a megfelelő donorszerv hiánya. Új törvényre van szükség, vélik a szerb szakemberek, és szerintük az aktív észlelés mellett célszerű a proaktív megközelítés. Feltétlenül javítandó az élődonor-aktivitás, ebben az egészségügyi és a civil szereplőknek még sok a feladata a meggyőzés, tájékoztatás terén.

Szlovéniában is nehézséget, akadályt jelentenek a fel nem ismert agyhalál esetei, továbbá súlyos gond a családoktól érkező visszaautásítás. De hiányosságok mutatkoznak az orvosi képzésben, a koordinátori szerep fontosságának felismerésében. A legfontosabb feladatok közé tartozik a potenciális donorok menedzselése, a szervezeti problémák finanszírozása, és meg kell tanítani a megfelelő alkalmazottnak (orvosnak, koordinátornak), hogyan kommunikáljanak a donorcsaládok tagjaival.

A MÉDIA SZEREPE

Hogyan végezheti a sajtó a lakosságot tájékoztató munkáját, hogy hatékonyan segítse elő az egészségértést – ezt a gondolatot fejtegették a kerekasztal résztvevői. Tény, a közösségi média több formája megkerülhetetlen, de talán még fontosabbak a személyes kapcsolatok, az élőben hallott előadások. Nagy az egészségügy szakembereinek, az egyházak, oktatási intézmények képviselőinek, a hagyományos médiaszereplőknek a felelőssége. A hatékony felvilágosító programokhoz összehangolt, folyamatos és nem kampány-szerű együttműködésre van szükség.

A szerv- és szövetadományozással kapcsolatos társadalmi tudatosság növelése terén a megváltozott médiahasz-

nálati szokásokra hívta fel a figyelmet előadásában Dr. Jana Šimenc, a Szlovén Akadémia tudományos kutatóközpontjának kulturális és orvosi antropológusa. Ma a különböző korosztályok elérése csak eltérő kommunikációs csatornákon lehetséges. További kihívást jelent, hogy miként közvetíthető a szervadományozásról szóló üzenetek a közösségi médiában azon felhasználók számára, akik alapvetően a „jó” híreket keresik. Ráadásul manapság akkor becsülik értéküket az információkat a fiatalok, ha azt más közösségi média már feldobta, használta, és korcsoportja tagjai ismerik. Ha mindezt a szervátültetés témakörére vonatkoztatjuk – a visszaautásítás hátterében meghúzódó kritika, szkepticizmus esetén vegyük figyelembe, a szervkereskedelemtől, orvosi manipulációtól terjedő anyagokat. Tegyük föl, hogy az elutasítás (a szervkivétel megtagadása) valójában nem feltétlenül aktív tiltakozás, ellenkezés – sokkal inkább a téma hártása („rám ez úgysem vonatkozik”, „engem ez nem érint”).

A szervadományozás folyamatában az egyik fontos pillér az anonimitás (névtelenség). Fontos etikai és jogi megfontolás a biztonság, a bizalom kérdése, és az, hogy a közösségi média tartsa tiszteletben a személyes szférát (a privacy-t).

A közösségi média csatornáin miként lehet felhívni a figyelmet a szervdonációra, erre Nyárai Gerzson video-újságíró hoz példát. A folyamatot bemutató, Halottat operálunk, hogy életet menthessünk című kisfilm alkotója szerint a lakosság, különösen a fiatal korosztály elérésében nagy az influencer-ek szerepe. A megfelelő terjesztés, a célcsoport helyes kiválasztása nyomán a filmet sok fiatal látta.

A szervadományozással kapcsolatban sok az etikai komponens, szögezte le **Dr. Szevik Imre** (Simmelweis Egyetem, Magatartástudományi Intézet), hiszen a hírnév és a bizalom hetek/hónapok/évek alatt épül fel, viszont akár pár perc alatt képes leépülni, azaz leomlani. Fontos „bizalmi” elemeket sorol a bioetikus: az agyhalál diagnózisa, a várólisták ügye, a súlyos állapotban lévő (végstádiumú) betegek ellátása bizalomvesztő vagy építő lehet. A nyilvánosság számára is erkölcsi kérdés, hogy az élődonáció fizetségmentesen történjen. A transzplantációs medicina egyik alapvető feltétele a társadalmi bizalom, ami lehetővé teszi, hogy a szervadományozás során az érintettek biztosak lehessenek abban, a transzplantáció egész folyamata korrekt és transzparens. A tömegkommunikáció, a tudományos publikációk, az egészségügyi intézmények alapvető felelőssége tenni azért, hogy a negatív jelenségek ne veszélyeztessék a közbizalmat.

Fazekas Erzsébet

A 101-200. helyezést érte el a Semmelweis Egyetem

A 101-200. helyezést érte el a Semmelweis Egyetem a Times Higher Education most először elkészített, az egyetemeket társadalmi és gazdasági hatásuk alapján összemérő listán. Az ENSZ fenntartható fejlődési céljain alapuló, 76 ország több mint 450 egyetemét tartalmazó rangsorba (THE University Impact Rankings 2019) összesen két hazai felsőoktatási intézmény került be.